

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၉၂)

ဒါနအခြေခံတုံ သမထ ဝိပဿနာ

အတ္ထမဟာဗလ္လိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

အခန်း(၁)

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ သာသနာတော်မှာ သံဃာဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်နဲ့ သံဃာ့ဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး ဒါနကောင်းမှု လုပ်ကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ပုဂ္ဂလိကဒါနနဲ့ သံဃိကဒါန ခွဲခြားဟောခဲ့တယ်။ 'ပုဂ္ဂလိကဒါန'ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက် ပိုင်ဆိုင်မှုအဖြစ် လှူဒါန်းတာ။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးပိုင်တဲ့ ပစ္စည်းကို ပုဂ္ဂလိကလို့ ခေါ်တယ်နော်။ သံဃိက ဆိုတာ သံဃာပိုင်ဆိုင်တဲ့ ပစ္စည်းကို ခေါ်တယ်။ 'သံဃိကဒါန'ဆိုတာ သံဃာပိုင်လှူတာ။

အဲဒီ တော့ ဒီနေရာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ရည်ညွှန်းပြီး လှူဒါန်းတဲ့ဒါနကို ပုဂ္ဂလ ဒါနလို့လည်းခေါ်တယ်။ ပြောမယ်ဆိုရင် ပုဂ္ဂလိကအဖြစ် လှူတဲ့ဒါနမို့ ပုဂ္ဂလိကဒါန၊ သံဃာကို ဦးတည်ပြီး လှူတာက သံဃဒါနနော်။ သံဃာအားလုံးကို ရည်ညွှန်းတယ်။ နောက်တစ်ခါ သံဃာရဲ့ အများပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ် လှူဒါန်းတာကို သံဃိကဒါန၊ ဒီလိုလည်း ခေါ်ကြတာပေါ့။

အဲဒီ တော့ ပုဂ္ဂလဒါနနဲ့ သံဃဒါန၊ ဒီလို နှစ်ခု ခွဲခြားမှတ်သားထားရမယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်ကို လှူတဲ့ ပုဂ္ဂလိကဒါန (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂလဒါနဟာ အများသံဃာကို ရည်ညွှန်းပြီး တော့ လှူဒါန်းတဲ့ သံဃဒါန (သံဃိကဒါန)နဲ့ လုံးဝကွဲပြားခြားနားတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ ကွဲပြားခြားနား သလဲလို့ဆိုရင် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ တစ်ဦးတစ်ယောက်နဲ့သာ သက်ဆိုင်သည့်အတွက် ဒီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တည်းရဲ့ အရည်အချင်းအား လျော်စွာသော အကျိုးပေးတယ်။ သံဃာဆိုတာကျတော့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးစုံ ပါဝင်တယ်။ တစ်ဦးမကောင်း တစ်ဦးကောင်း ဆိုတာလိုနော်။ စွမ်းအားတွေ ပိုပြီးတော့ ပြည့်တယ်။

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် ပုဂ္ဂိုလ်လှူတဲ့အခါ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်က ထူးမြတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုလို့ရှိရင်၊ ထူးမြတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ သူ့ကို အကြောင်းပြုပြီး ကောင်းမှုဟာ အကျိုးကျေးဇူးတွေ ဖြစ်ပွားနိုင်တယ်၊ ဒါက တစ်ခု။ သံဃိကဒါန ဆိုတာတော့ သံဃာတွေအားလုံးကို ရည်ညွှန်းတာ၊ သံဃာတွေထဲမှာ ထူးမြတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာ ပါလာတတ်တယ်၊ ဒီတော့ ကိုယ်က ရည်ညွှန်း လိုက်တာလည်း သံဃာဆိုတော့ ကိုယ့်ရဲ့ကုသိုလ်နယ်ပယ်ကြီးဟာ ပိုကျယ်သွားတယ်၊ ပုဂ္ဂလိက ဒါနကျ ကုသိုလ်နယ်ပယ်က ကျဉ်းမြောင်းတယ်၊ ဒီလိုပြောရမှာပေါ့နော်၊ တစ်ဦးတည်းကို အာရုံ စိုက်တာ။

တစ်ချို့နေရာမှာဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်းကို ကြည်ညိုလို့ရှိရင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ အခြေအနေတွေကို ဟောထားတာတွေရှိတယ်။ ပုဂ္ဂလပဿာဒ တစ်ဦးတစ်ယောက် တည်းကို ကြည်ညိုလို့ရှိရင် အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ် တိမ်းယိမ်းဖောက်ပြန်တာမျိုး ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ သူ့ရဲ့အမှု အကျင့်နောက် ကိုယ်က လိုက်သွားရင် ဒုက္ခရောက်တတ်တယ်ပေါ့။ အဲဒါကြောင့်မို့ ပုဂ္ဂလဆိုတာ ရွေးချယ်ဖို့တော့လိုတယ်၊ ဒီစကားက မကြည်ညိုရဘူးလို့ ပြောတာ မဟုတ်ဘူးနော်။

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းကို ကြည်ညိုလို့ရှိရင် - ဆိုပါစို့ - သူရဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရား အရ သံဃာတွေက အရေးယူတယ်ဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို အလေးထားသည့်အတွက်ကြောင့် သံဃာ တွေကို သွားပြစ်မှားလို့ရှိရင် ကိုယ့်မှာ ဒုက္ခရောက်တတ်တယ်။

အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးဟာ သံဃာတွေထဲမှာဆိုရင်အရှင်သာရိပုတ္တရာကို အကြည်ညိုဆုံး ပဲ၊ လူဆိုတာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မတူကြဘူးပေါ့နော်၊ ကြည်ညိုတယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဘဝပါရမီရေစက် ဆိုတာလည်း ပါတတ်သေးတယ်၊ တစ်ချို့ဆိုလို့ရှိရင် ဘုရားထက် ပိုကြည်ညိုတဲ့ပုံစံမျိုးတောင် ပေါက်တယ်ပေါ့နော်။

တစ်ခါတုန်းက ကလေးငါးရာ မုန့်တောင်းကြီးတွေ ထမ်းပြီးတော့

ပျော်ပွဲစားထွက်လာကြ တယ်၊ ဘုရားနဲ့ သံဃာတွေ တွေ့တဲ့အခါမှာ
မုန့်တောင်းတွေချပြီး ကန်တော့ရုံ ကန်တော့လိုက်ကြ တယ်၊ ဘယ်သူမှ လှူချင်စိတ်
မပေါက်ကြဘူး၊ မလှူကြဘူး၊ သူတို့လမ်း သူတို့ဆက်သွားကြတယ်။

*

အခန်း(၂)

နောက်က တစ်ပါးတည်းကြွလာတဲ့ အရှင်မဟာကဿပထေရ်ကြီးတွေ့တဲ့အခါကျတော့ အားလုံးမုန့်တောင်းတွေချပြီး အရှင်မဟာကဿပကို လှူကြတယ်။ သူတို့ပိုပြီးတော့ သဒ္ဓါဖြစ်တယ် လို့ ဒီလိုပြောရမယ်။

အဲဒီ ကိစ္စမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဘယ်လောက် စိတ်ကောင်းရှိတယ်ဆိုတာ ကြည့် - သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်နေမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ကိုယ့်ကိုကျော်ပြီး နောက်လိုက်တွေအတွက် ဦးစား ပေးလုပ်တာ မကြိုက်ကြဘူး၊ လူတွေ တော်တော်များများဟာ ဒီအတိုင်းပဲ။

လူတွေရဲ့စိတ်က တစ်မျိုးပဲ၊ "အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှာ ငါ ခေါင်းဆောင်၊ (သို့မဟုတ်) ဒီနေရာ မှာ ငါခေါင်းဆောင်" ဆိုပြီး သူ့ကို ကျော်လုပ်ရင် မကြိုက်တတ်တဲ့သူတွေ အများကြီးပဲ၊ ကြိုက်တဲ့သူ ခပ်နည်းနည်းပဲ။

မြတ်စွာဘုရားကျတော့ ကြည့်လေ၊ ဘုရားသံဃာတွေကို ကျော်ပြီး အရှင်မဟာကဿပ ကို လှူတာသိတယ်၊ ရဟန်းတွေကို ခဏဆိုင်းခိုင်းတယ်၊ နောက်က မုန့်တောင်းတွေ လှူလိမ့်မယ်၊ သစ်ပင်ရိပ်ကနေ ခဏစောင့်ပေးတယ်၊ အရှင်မဟာကဿပက ခေါ်လာတယ်၊ "လာကြ၊ ရှေ့နားမှာ ဘုရားရှိတယ်၊ ဘုရားသွားလှူကြမယ်"၊ ဘုရားက "ငါနဲ့ တွေ့တုန်းကတော့ မလှူဘူး၊ ခုမှ မလှူနဲ့" လို့ မပြောဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဣဿာတို့၊ မစ္ဆရိယတို့ ဆိုတာ အရိပ်အရောင်ကလေးတောင် မရှိ ဘူး။

ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ရှိတတ်သေးတယ်တဲ့၊ ရဟန္တာဖြစ်သွားတာတောင်

အရိပ်အရောင် ရှိ သေးတယ်။ အရိပ်အရောင်ဆိုတာ ဝါသနာကို ပြောတာနော်။ ဝါသနာရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က ဥပမာ - အရက်ထည့်ထားတဲ့ပုလင်းက အရက်တွေ ကုန်အောင်သွန်ပစ်လိုက်မယ့် အနံ့ကလေးတွေ ကျန် သေးတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကိလေသာတွေ ကုန်အောင် ပယ်သတ်လိုက်ပေမယ့်လို့ အနံ့အသက် ကလေး ကျန်နေတတ်သေးတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကျတော့ အဲဒီ လို အနံ့အသက်တောင် မကျန်တာ။ ဝါသနာနဲ့တကွ ကိလေသာကို ပယ်တယ်ဆိုတာ ဘုရားတစ်ပါးပဲ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဘုရားကျတော့ လုံးဝ ကြည်ညိုစရာကောင်းတဲ့ အနေအထား၊ လုံးဝဖြူစင်တယ်၊ လုံးဝစင်ကြယ်တယ်ဆိုတဲ့ အနေအထား မျိုး ရောက်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ကျတော့ ကိလေသာတွေဟာ အနံ့အသက်တောင် မကျန်ဘူးတဲ့။

ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ စရိုက်ကလေးတွေ အနံ့အသက်ကလေးတွေ ရှိနေသေးတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တောင်မှပဲ အဲဒီ စရိုက်ဆိုးလေးတွေက ပါနေသေးတယ်။ သို့သော် စိတ်ကတော့ စင်ကြယ်သွားပြီ။ Intentionally action တော့ မလုပ်တော့ဘူး၊ ဒီလိုဆိုလိုတာ။ "လွတ်ခနဲ" ပါးစပ် က နှုတ်ကျိုးနေလို့ ပြောချင် ပြောလိုက်မယ်။

အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ဆိုတာရှိတယ်။ လူ့ဘဝတုန်းက သူက ဝိဇ္ဇာဓိရ်ကြီး၊ ဂန္ဓာရီဝိဇ္ဇာလိုင်းကို လိုက်တာ။ ဖိုထိုးတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ မန္တန်နဲ့ အလုပ်၊ လုပ်တာ။ သူက ဘယ်လောက် အစွမ်း တန်ခိုးထက်တုန်းဆိုတော့ သူများစိတ်ကို သိတယ်။ သူများအတွေးကို ဖတ်နိုင်တယ်။ "မင်း၊ ဒါတွေ တွေးနေတာ မဟုတ်လား၊ အဲဒီ တုန်းက မင်း၊ ဒါတွေ ကြံနေတာပဲ။ အခုဒါတွေ တွေးနေတယ်"ဆို တာ သူက ဖတ်နိုင်တယ်။ အဲဒီ လို သူများစိတ်ကို သိတယ်။ အဲဒီ သိနိုင်တဲ့ အတတ်ပညာ သူ့မှာ ရှိတယ်။ နောက်တစ်ခုက ဘာတုန်းဆိုတော့ သူလိုအပ်လို့ရှိရင် ကောင်းကင်ကို ပျံနိုင်တယ်။ အဲဒီ အစွမ်းတန်ခိုးနှစ်ခုကို အဲဒီ ဝိဇ္ဇာဓိရ်ကြီးက ရထားတာ။

မြတ်စွာဘုရားကြွလာတဲ့အခါကျတော့ သူ့ရဲ့ အတတ်ပညာတွေ

အသုံးချလို့ မရတော့ဘူး၊ ဘုရားရဲ့ နယ်မြေထဲလည်း ရောက်လာရော
သူများစိတ်လည်း သူမသိတော့ဘူး၊ သူ့အတတ်ပညာ တွေက မထိရောက်တော့ဘူး၊
လောကီပညာရပ်ဟာ အကန့်အသတ်ရှိတယ်၊ နေရာတိုင်းမှာ အစွမ်း မထက်ဘူး။

ဒီပြင်ဟာ မပြောနဲ့၊ ဈာန်အဘိညာဉ်တောင်မှပဲ တစ်ခါတစ်ခါ
ကိလေသာတွေက လွှမ်းမိုး တတ်တယ်၊ ရသေ့ကြီးဈာန်လျှောတယ်ဆိုတာ
ကြားဖူးမှာပေါ့နော်၊ ဈာန်တန်ခိုးနဲ့ နေပေမယ့်လို့ ကိလေသာရဲ့စွမ်းအားကို သူ
မတားနိုင်ဘူး၊ မတားနိုင်သည့်အတွက်ကြောင့် ရင်ထဲက ကိလေသာ ထွက်လာတာနဲ့
ဈာန်လျှောကျသွားတာနော်၊ မလျှောနိုင်တာ မပျက်တာကတော့ လောကုတ္တရာ ဈာန်
ပါပဲတဲ့၊ လောကုတ္တရာမဂ်ဖိုလ်ရရင် မလျှောတော့ဘူး၊ မပျက်တော့ဘူး၊ လျှောရင်
ပျက်ရင် လောကုတ္တရာမဟုတ်ဘူးတဲ့။

*